

Солонар Л.М.

віцепрезидент Кіровоградської регіональної торгово-промислової палати

Янчук Д.О.

здобувачка групи ПА-24Мз

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ПАРТНЕРСТВО ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ СТАЛИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У ХХІ столітті складні соціально-економічні та екологічні виклики вимагають інтегрованих рішень, які неможливо досягти в рамках лише однієї сфери – державної, бізнесової чи громадської. Партнерство між державою, бізнесом та громадськістю стає ключовим інструментом для реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР) та для побудови стійких місцевих і національних систем управління.

Постійне ускладнення суспільних проблем – від кліматичних викликів до соціально-економічних наслідків воєнних дій – робить критично необхідним поєднання ресурсів, компетенцій і легітимності різних учасників. Організації ООН та міжнародні інституції рекомендують застосування мультистейкхолдерних підходів як спосіб прискорити досягнення ЦСР та підвищити ефективність проектів сталого розвитку. У контексті України, де процеси відновлення, реформи публічного управління та приватні інвестиції йдуть пліч-опліч, партнерства держави, бізнесу та громадськості набувають особливої практичної значущості [1].

Партнерство між державою, бізнесом і громадськістю – це добровільна, структурована форма співпраці, в якій кожен учасник вносить ресурси (фінанси, експертизу, моральний авторитет, мережі) для спільного досягнення суспільно значущих результатів – економічних, соціальних або екологічних. Головні цілі таких партнерств: підвищення ефективності послуг і проектів, залучення приватних інвестицій у суспільні блага, посилення прозорості та участі громадян у прийнятті рішень [4].

Формати партнерств варіюються від неформальних консультаційних платформ до юридично оформлених публічно-приватних партнерств, грантових чи донорських ініціатив, квазіринкових механізмів та тристоронніх консорціумів для реалізації інфраструктурних чи соціальних проектів. Урядові механізми (наприклад, нормативно-правове поле для публічно-приватного партнерства) створюють основу для масштабованих довгострокових проектів, тоді як громадські організації забезпечують контроль, інтереси вразливих груп та інноваційні підходи до включення громадян [2]. На рисунку 1 наведено ключові переваги партнерського підходу.

Попри очевидні переваги партнерства держави, бізнесу та громадськості, така співпраця супроводжується низкою потенційних ризиків і обмежень. Найпоширенішим є дисбаланс влади та ресурсів між учасниками, що може спричинити «захоплення» публічних інтересів приватними або політичними цілями. У таких випадках стратегічні рішення ухвалюються не в інтересах суспільства, а на користь окремих груп впливу. Високими залишаються також ризики непрозорих домовленостей і корупційних практик, особливо у великих інфраструктурних чи інвестиційних проектах, де обсяги фінансування значні, а контроль з боку громадськості обмежений.

Крім того, нестача єдиних стандартів оцінки ефективності та якості партнерських ініціатив ускладнює їхнє порівняння, моніторинг і масштабування. Відсутність чітких критеріїв добору партнерів, прозорих процедур звітності та механізмів відповідальності може знизити довіру до таких проектів як з боку суспільства, так і міжнародних донорів.

З огляду на це, ефективна реалізація партнерських ініціатив потребує інституційного врегулювання взаємодії між учасниками – запровадження чітких правил, стандартів підзвітності, незалежного моніторингу та прозорих процесів прийняття рішень. Лише за наявності таких умов можливо забезпечити справедливий баланс інтересів, мінімізувати

корупційні ризики та підвищити сталість і суспільну користь партнерських проєктів.

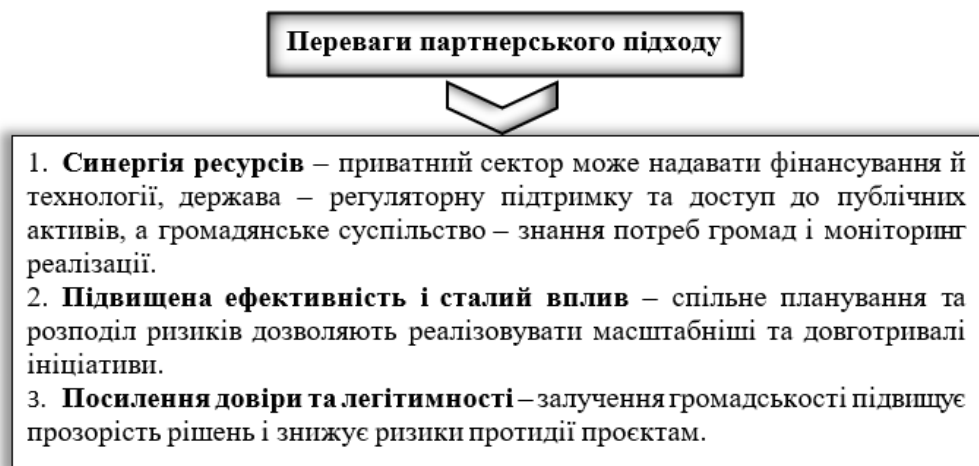


Рисунок 1 – Ключові переваги партнерського підходу

Джерело: складено авторами за матеріалами [1; 4]

В Україні протягом останніх років активно вдосконалюється нормативно-правова база у сфері публічно-приватного партнерства. Створення Агентства з підтримки публічно-приватного партнерства та розроблення методичних рекомендацій щодо реалізації таких проєктів стали важливими кроками на шляху до підвищення ефективності взаємодії державного та приватного секторів. Ці інституційні зміни відкривають нові можливості для модернізації інфраструктури, залучення інвестицій та реалізації проєктів з післявоєнного відновлення країни.

Паралельно, міжнародні та вітчизняні ініціативи, зокрема програми ООН та ПРООН, демонструють успішні приклади тристоронньої співпраці держави, бізнесу та громадянського суспільства. Такі партнерства сприяють розвитку інклюзивного ринку праці, відбудові місцевих громад, посиленню соціальної згуртованості й підвищенню стійкості суспільства до сучасних викликів [3].

Тож, партнерство держави, бізнесу та громадськості, це потужний інструмент для досягнення сталих результатів, здатний об'єднати фінансові, технологічні та соціальні ресурси для вирішення складних суспільних проблем. Ефективність таких партнерств залежить від прозорих правил гри, чіткої системи підзвітності, збалансованого розподілу ризиків і реального залучення громадян. У контексті України, з урахуванням викликів відновлення та інвестиційних потреб, розвиток якісних мультистейкхолдерних механізмів є пріоритетом для сталого відновлення та зростання.

Література

1. SDG Partnership Guidebook: a practical guide to building high impact multi-stakeholder partnerships for the Sustainable Development Goals / United Nations. – 2023. – URL: <https://sdgs.un.org/publications/sdg-partnership-guidebook-24566>
2. Introduction to the Public-Private Partnership Manual / Ministry of Economy of Ukraine. – PDF. – URL: <https://me.gov.ua/download/0957d9a5-f282-4737-8aa2-956d827b5a01/file.pdf>
3. Agency on Support of Public-Private Partnership (PPP Agency) URL: <https://pppagency.gov.ua/>
4. Enabling Civil Society for More Effective Development: Four country case studies and lessons / OECD. – 2019. – URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2019/06/enabling-civil-society_10e265a1/54903a6a-en.pdf